

AUTOREFERAT

1. Imię i nazwisko: Alicja Gałczyńska

2. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe – z podaniem nazwy, miejsca i roku ich uzyskania oraz tytułu rozprawy doktorskiej

- magister filologii polskiej, Instytut Filologii Polskiej Wyższej Szkoły Pedagogicznej im. Jana Kochanowskiego w Kielcach, 1995;

- doktor nauk humanistycznych w zakresie językoznawstwa, Wydział Humanistyczny, Akademia Świętokrzyska im. Jana Kochanowskiego w Kielcach, 21.06.2001; rozprawa doktorska: *Akty odmowy we współczesnym języku polskim*, promotor prof. dr hab. Małgorzata Marcjanik, recenzenci: prof. dr hab. Anna Dąbrowska, prof. dr hab. Maria Wojtak

3. Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych

1 X 2001 do dzisiaj – Akademia Świętokrzyska (obecnie Uniwersytet Jana Kochanowskiego) w Kielcach, Wydział Humanistyczny, Instytut Filologii Polskiej; pełny etat naukowo-dydaktyczny, adiunkt

1 X 1996 – 31 IX 2001 – Wyższa Szkoła Pedagogiczna im. Jana Kochanowskiego w Kielcach (potem: Akademia Świętokrzyska), Wydział Humanistyczny, Instytut Filologii Polskiej; pełny etat naukowo-dydaktyczny, asystent

4. Wskazanie osiągnięcia wynikającego z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. nr 65, poz. 595 ze zm.)

a) tytuł osiągnięcia naukowego

monografia: *Od oswajania świata do jego współtworzenia. Akty nakłaniające w kontaktach dorosłych z dziećmi*

b) autor, tytuł publikacji, rok wydania, nazwa wydawnictwa

Alicja Gałczyńska, *Od oswajania świata do jego współtworzenia. Akty nakłaniające w kontaktach dorosłych z dziećmi*, 2014, Uniwersytet Jana Kochanowskiego, Kielce

c) omówienie celu naukowego ww. pracy i osiągniętych wyników wraz z omówieniem ich ewentualnego wykorzystania

Monografia *Od oswajania świata do jego współtworzenia. Akty nakłaniające w kontaktach dorosłych z dziećmi* mieści się w nurcie badań pragmalingwistycznych, odwołuje się jednak także do badań z zakresu socjolingwistyki, psycholingwistyki czy komunikologii. Wpisuje się w nurt badań nad współczesnym językiem polskim (materiał przykładowy stanowią wypowiedzi mówione współczesnych Polaków, zebrane w latach 2001-2014). Celem pracy jest opis komunikacji między dorosłymi a dziećmi (dziećmi w wieku 0-9 lat). Ponieważ jest to bardzo rozległe zagadnienie, wzięłam pod uwagę tylko wypowiedzi o funkcji perswazyjnej (konatywnej, impresywnej), czyli takie, które służą nakłonieniu adresata do czegoś. Przyjęłam przy tym, że w zasadzie cała komunikacja wiąże się z perswazją – wszystko, cokolwiek mówimy (czy tego chcemy, czy nie), wpływa na drugiego człowieka – służy temu, żeby kogoś do czegoś nakłonić, zmienić coś w jego sposobie postrzegania, wpłynąć na jego przekonania, postawy, czasem może też na uczucia.

Zakładam, że większość wypowiedzi dorosłych kierowanych do dzieci można sprowadzić do formuły «chcę, żebyś...»: «chcę, żebyś wiedział», «chcę, żebyś zrobił», niektóre zaś do formuły: «czuję, że...», chociaż i te ostatnie mogłyby wyrażać intencję: «chcę, żebyś wiedział, że czuję...».

Wychowywanie traktuję jako rodzaj nakłaniania i uznaję za jeden z podstawowych obowiązków dorosłego względem dziecka. To dorosły wychowuje dziecko, kształtuje jego system wartości, jego postawy i zachowania, wpływa na sposób postrzegania świata. Uważam jednocześnie, że prawo wychowywania przysługuje człowiekowi dorosłemu w ściśle określonych sytuacjach, głównie wtedy, kiedy występuje w roli rodzica lub w

roli nauczyciela (zapisane jest to w polskim prawie: w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym – art. 92, 95 oraz w Karcie Nauczyciela – art. 6). Takie założenie wpływa na sposób traktowania kierowanych do dzieci aktów dyrektywnych jako poleceń albo prośb. Jeżeli dorosłemu nie przysługuje prawo do nakłaniania (wychowania), może kierować do dziecka prośby, nie polecenia.

W pracy przyjąłam również, że na sposób nakłaniania (na to, jakie akty, jakie strategie perswazyjne wybierze dorosły) znaczący wpływ ma wiek dziecka, a także stopień rozwoju językowego, społecznego i emocjonalnego, poziom kompetencji językowej i komunikacyjnej. Dorośli biorą pod uwagę możliwości poznawcze dziecka i w związku z tym posługują się takimi, a nie innymi aktami perswazyjnymi.

Wyróżniłam trzy etapy nakłaniania: osvajanie z rzeczywistością, etap komunikacji autorytarnej oraz etap komunikacji współpracującej. Etapy te łączą się z poszczególnymi fazami rozwoju języka dziecka, którymi są:

- faza pierwsza (do końca 2. roku życia) – wiedzę o świecie dziecko gromadzi wtedy głównie w trakcie podejmowanych działań; zaczyna się myślenie symboliczne;

- faza druga (3-4 rok życia) – opanowanie podstaw języka, dalszy rozwój myślenia symbolicznego;

- faza trzecia (5-9 rok życia) – osiągnięcie pełnej kompetencji językowej, pojawia się myślenie logiczne.

W ciągu dziewięciu pierwszych lat życia dziecko kształtuje swoją kompetencje językową, z istoty całkowicie zależnej od innych, staje się pełnoprawnym uczestnikiem komunikacji, mogącym pełnić role nie tylko odbiorcy, ale i nadawcy zachowań językowych. Staje się partnerem w rozmowie.

Faza pierwsza w rozwoju dziecka to etap przybliżania mu świata przez osoby dorosłe – osvajania z rzeczywistością. Przez większą część tego okresu dziecko jest biernym odbiorcą wypowiedzi, nie jest w stanie przejąć roli nadawcy komunikatów werbalnych (nadaje komunikaty niewerbalne).

Język, jakim posługują się dorośli, mówiąc do małych dzieci (0-2 lat), został w literaturze przedmiotu już dość dokładnie opisany. Można wskazać

jego cechy charakterystyczne: bogactwo spieszczeń (zdrobnień w funkcji spieszczającej), wyrazy dziecięce/dziecinne (czyli wyrazy zaczerpnięte niejako ze słownika dziecka lub wymawiane w sposób właściwy dzieciom, które nie opanowały jeszcze artykulacji wszystkich głosek języka polskiego); proste i krótkie wypowiedzi odnoszące się do konkretnych przedmiotów i czynności związanych z aktualną sytuacją, w jakiej dziecko uczestniczy; wolne tempo mówienia, podkreślanie znaczenia niektórych słów za pomocą akcentów i intonacji; pojawianie się nieadekwatnej liczby mnogiej oraz neutralizacji opozycji osobowych – zamiast 1. lub 2 os. 1 poj. mamy osobę 3.

Funkcję nakłaniającą (na etapie osvajania z rzeczywistością) można przypisać wielu różnym aktom mowy. Mogą to być:

1. Akty przedstawiania się/ przedstawiania kogoś komuś – służą swoistemu rozpoczęciu komunikacji między dorosłym a dzieckiem; osvajanie z rzeczywistością rozpoczynamy od własnej osoby.

2. Wypowiedzi o charakterze oznajmień dotyczące ludzi, zwierząt, rzeczy i zdarzeń, a także zasad obowiązujących w społeczeństwie, w którym dziecko będzie się wychowywać.

3. Akty dodatniego wartościowania partnera służące pozytywnemu wzmocnieniu tych zachowań dziecka, które chcemy utrwalić, dopingujące do kolejnych prób, podejmowania kolejnych wyzwań.

4. Akty ekspresywne wyrażające uczucia osoby dorosłej (zwłaszcza kobiety) względem dziecka. Mieszczą się one w ramie modalnej «czuję, że...».

5. Akty fatyczne, wynikające niejako z konieczności – ciężar odpowiedzialności za komunikowanie się (nawiązywanie kontaktu językowego, podtrzymywanie go, sterowanie nim) spada na dorosłego.

Perswazyjną funkcję tych wszystkich aktów mowy dostrzegam przede wszystkim w tym, że stają się one bodźcem do mówienia, artykułowania przez dziecko najpierw pojedynczych dźwięków, potem całych wyrazów. Pełnią rolę stymulatora w nabywaniu języka przez dziecko i systematycznie kształcą jego umiejętności komunikacyjne.

Faza druga łączy się z komunikacją autorytarną, w której to dorosły pełni rolę dominującą, nadrzędną. Dziecko nie jest jeszcze pełnoprawnym

uczestnikiem aktu komunikacji, co wiąże się głównie z poziomem jego rozwoju poznawczego.

Można wskazać następujące akty mowy, związane z komunikacją autorytarną:

1. Akty dyrektywne z grupy poleceń, służące przede wszystkim do sterowania zachowaniami dziecka, do wyznaczania granic, których nie wolno/nie należy przekraczać.

2. Akty wartościujące (pochwały, akty krytyki), będące wynikiem egzekwowania przez dorosłych przyznanego im prawa do oceniania (zachowań, umiejętności dziecka).

3. Spór (nazywany też sprzeczką czy kłótnią) – jest próbą konfrontowania tego, czego chce dorosły i tego, czego chce dziecko. Akt ten można uznać za pewien wstęp do komunikacji współpracującej.

4. Groźba, szantaż emocjonalny – zachowania, traktowane często jako przykład agresji werbalnej, w normalnej (niepatologicznej) sytuacji komunikacyjnej mogą być podporządkowane perswazyjnej funkcji wychowania.

I w końcu faza trzecia – komunikacja współpracująca. Dziecko staje się pełnoprawnym uczestnikiem interakcji – partnerem do dyskusji. Coraz częściej ma swobodę wyboru zachowania. Nakłanianie odbywa się głównie w sposób subdyrektywny, przy użyciu prośb, propozycji i rad.

Mimo że nadal dorosły ma wyższą rangę pragmatyczną niż dziecko, nadal przewyższa dziecko wiedzą i doświadczeniem, pojawiają się coraz częściej takie sytuacje, które pozwalają przyznać dziecku większą samodzielność i większe prawo do samostanowienia, podejmowania decyzji.

Analiza zgromadzonego materiału pokazała, że podział na poszczególne etapy nie jest ostry: w każdej fazie pojawiać się mogą akty mowy/strategie charakterystyczne dla dwu pozostałych, wyróżnionych przeze mnie faz, chociaż inne dominują. Inaczej mówiąc: na etapie osvajania z rzeczywistością przeważać będą akty informacyjne – dziecko uczy się wtedy języka, poznaje rzeczywistość. Potem pojawia się komunikacja autorytarna – dziecko jest już w takim wieku, że można od niego wymagać pewnych rzeczy, zachowywania się zgodnie z określonymi zasadami. Mówimy dziecku *zrób*

tak..., chcę, żebyś zrobił... i wymagamy, żeby postąpiło zgodnie z naszą wolą, bo ... – jesteśmy starsi, mądrzejsi, bardziej doświadczeni, wiemy lepiej. Wydaje się, że taka wiedza – na tym poziomie rozwoju – dziecku wystarcza. Wielu możliwych argumentów, motywacji dziecko jeszcze nie jest w stanie zrozumieć. W końcu dochodzimy do etapu komunikacji współpracującej. Dziecko staje się pełnoprawnym uczestnikiem komunikacji, nadawcą i odbiorcą. Nie tylko z powodu opanowania języka, ale również (a może przede wszystkim) dlatego, że pozwala na to poziom jego rozwoju poznawczego, społecznego i emocjonalnego. Dorosły i dziecko stają się partnerami w rozmowie, partnerami w życiu – zaczynają współtworzyć rzeczywistość. Oczywiście minie jeszcze kilka (a może nawet kilkanaście) lat, zanim dziecku i dorosłemu będzie przysługiwała równorzędna ranga pragmatyczna.

Jak pokazały analizy, wszystkie akty mowy o funkcji perswazyjnej cechuje znaczna polimorficzność. Związane jest to przede wszystkim z tym, że w zasadzie każdą wypowiedź możemy uczynić perswazyjną, każdy akt mowy może zostać użyty z zamiarem spowodowania pewnych zmian w zachowaniu odbiorcy, nakłonienia go do czegoś.

Sposób realizowania przez dorosłych funkcji perswazyjnej właściwy danej fazie rozwoju dziecka jest także zależny od wielu czynników pozajęzykowych – między innymi od modelu wychowania przyjętego w rodzinie, od tego, jak dużą swobodę wyboru działań dorosły pozostawia dziecku. Także z tego względu nie można postawić ostrej granicy między jedną fazą a drugą. Poza tym pamiętać należy, że chociaż poszczególne fazy rozwoju języka następują zawsze (i to bez względu na nabywany język) w tej samej, ściśle określonej kolejności, to różne może być tempo rozwoju dziecka, tempo nabywania przez nie języka.

Analiza zebranych wypowiedzi dorosłych pokazała również, jak niezwykle ważna – dla interpretacji faktów językowych – jest wiedza interdyscyplinarna. Wiele czynników zewnętrznych, biologicznych i społecznych wpływa na proces komunikacji, na to, jak mówimy i co mówimy.

Książka *Od osvajania świata do jego współtworzenia. Akty nakłaniające w kontaktach dorosłych z dziećmi* składa się z czterech rozdziałów poprzedzonych *Wprowadzeniem teoretyczno-metodologicznym*.

Omawiam w nim kwestie terminologiczne związane z podejmowanym przeze mnie zagadnieniem (między innymi: sposoby rozumienia perswazji, różnice między aktami dyrektywnymi a aktami perswazyjnymi, sposób rozumienia kompetencji komunikacyjnej). Tutaj też znalazł się opis materiału egzemplifikacyjnego. Rozdział I poświęcony jest charakterystyka komunikacji między dorosłym a dzieckiem ze szczególnym uwzględnieniem etapów nabywania języka przez dziecko. W kolejnych rozdziałach omawiam poszczególne, wyróżnione przeze mnie, fazy nakłaniania. Rozdział II zawiera więc opis sposobów nakłaniania w fazie osvajania z rzeczywistością, rozdział III – w fazie komunikacji autorytarnej, a rozdział IV – w fazie komunikacji współpracującej.

Monografia wpisuje się w nurt badań nad zachowaniami komunikacyjnymi współczesnych Polaków. Jest próbą wypełnienia luki dotyczącej komunikacji dorosłych z dziećmi. I o ile język dzieci (etapy jego rozwoju, sposoby postrzegania i opisywania przez dzieci świata) stał się już dawno przedmiotem zainteresowania psycholingwistów i językoznawców, to język dorosłych (język używany w kontaktach z dziećmi) nie doczekał się dotychczas dokładniejszego omówienia.

Chciałabym także, żeby moja książka stała się inspiracją do dalszych, nieco inaczej sprofilowanych badań pragmalingwistycznych. Mam nadzieję, że rozprawa zainteresuje nie tylko językoznawców, ale również psycholingwistów i innych badaczy komunikacji międzyludzkiej.

5. Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych

W zasadzie od początku pracy naukowej moje zainteresowania koncentrowały się wokół zagadnień pragmatyki językowej rozumianej jako nauka badająca użycia języka w celu osiągnięcia zamierzonych celów. Interesował mnie więc nie tyle język jako system, ale to, w jaki sposób ludzie używają tego systemu, jak z niego korzystają.

Moje pozostałe osiągnięcia naukowo-badawcze koncentrują się wokół kilku kręgów tematycznych. Są to:

a) grzeczność językowa

Problematyką grzeczności językowej zaczęłam się zajmować już podczas studiów. Moja praca magisterska poświęcona była aktom przepraszenia we współczesnym języku polskim (tytuł pracy: *Struktura komunikacyjna przeproszeń*). Wyniki badań zaprezentowałam później na kilku konferencjach naukowych, a fragmenty pracy opublikowałam jako artykuły: *Charakterystyka formalnojęzykowa przeproszeń we współczesnym języku polskim*; *Przeproszenia w dialogu polityków*; *Niedefinicyjne funkcje performatywu 'przepraszam'*.

Uważam, że grzeczność (w tym grzeczność językowa) jest jedną z ważniejszych wartości w życiu człowieka – i to nie tylko obyczajową, ale także instrumentalną (służebną). Dlatego też w późniejszych swoich badaniach problem zachowań grzecznościowych podejmowałam jeszcze kilkakrotnie, wygłaszając referaty na konferencjach naukowych oraz publikując artykuły: *Grzeczne i niegrzeczne akty odmowy w języku polskim*, „*Mówmy sobie po imieniu...*” *Relacja na pan/pani, relacja na ty*. Interesował mnie również sposób uczenia grzeczności, przekazywania tych wartości dzieciom – swoje obserwacje na ten temat zawarłam w artykułach: *Wychowanie w (i do) grzeczności. Językowe zachowania grzecznościowe w mowie kierowanej do dzieci*; *Dzieci jako nadawcy i odbiorcy zachowań grzecznościowych. (Na przykładzie dyskursu przedszkolnego)*. W tekstach tych wykorzystałam część materiału stanowiącego podstawę książki habilitacyjnej.

Ponieważ grzeczność wciąż się zmienia (zmieniają się formy aktów grzecznościowych, zmienia się ich funkcja), chciałabym w najbliższym czasie zająć się badaniami zwrotów grzecznościowych współczesnej polszczyzny mówionej (na materiale języka mówionego mieszkańców Kielc).

b) teoria aktów mowy

Przekonanie, że język jest formą działania społecznego, które pozwala kształtować rzeczywistość pozajęzykową, stało się podstawą podjęcia przeze mnie badań nad aktami odmowy w polszczyźnie mówionej końca XX wieku. Problemem tym zajmowałam się w pracy doktorskiej *Akty odmowy we*

współczesnym języku polskim, wydanej z niewielkimi zmianami w 2003 roku pod tym samym tytułem. Analizowałam akty odmowy w powiązaniu z innymi aktami – tymi, na które akty odmowy są reakcją (poleceniami, prośbami i propozycjami) i tymi, dla których akty odmowy stanowią bodziec. Wzięłam pod uwagę także te akty mowy, które mogą towarzyszyć konkretnym aktom odmowy w zależności od sytuacji mówienia. Taki sposób analizy pozwolił pokazać mi wszelkie uwarunkowania pragmatyczne odmowy oraz jej miejsce i rolę w dialogu.

Problemom aktów mowy (odmowy, różnych grup aktów dyrektywnych) poświęciłam także kilka artykułów, opublikowanych zarówno przed doktoratem, jak i po doktoracie: *Odmowa jako reaktywny akt mowy*; *Honoryfikatywne zróżnicowanie aktów odmowy w języku polskim*; *Strategie odmawiania we współczesnym języku polskim*; *Akt odmowy jako element strategii proponowania we współczesnym języku polski*; *Uzasadnienie towarzyszące odmowie bądź pełniące funkcję odmowy jako reakcja na akty propozycji*. Interesowały mnie również akty dyrektywne w kontaktach dorosłych z dziećmi, kiedy to o potraktowaniu danej wypowiedzi jako polecenia, propozycji czy prośby, decydują często czynniki pozajęzykowe. Pisałam o tym między innymi w artykule *Jak rodzice (i inni dorośli) porozumiewają się z dziećmi... Prośby czy polecenia w formie prośb?*

c) leksyka współczesnej polszczyzny/ badania semantyczne

W trakcie zbierania materiału do pracy habilitacyjnej zainteresowałam się zagadnieniami dotyczącymi leksyki współczesnej polszczyzny. Poświęciłam im dwa artykuły: *Kilka uwag o spieszzeniach* oraz *Słownictwo tekstów kierowanych do dzieci – zdrobnienia i spieszczenia*.

Analizie afektonimów, spieszceń używanych w kontaktach z osobami (ale także ze zwierzętami), obdarzonymi naszymi uczuciami poświęciłam artykuł *Mówienie do istot kochanych*.

Zainteresowanie zagadnieniami semantycznymi znalazło swój wyraz także w artykule *Co to znaczy „niegrzeczne dziecko”? – próba zdefiniowania pojęcia*. Starłam się w nim odpowiedzieć na pytanie, co rozumiemy pod

pojęciem „grzeczne dziecko”, „niegrzeczne dziecko”; czy są to pojęcia jednoznaczne dla użytkowników współczesnego języka polskiego.

d) odmiany polszczyzny

Interesował mnie również problem odmian współczesnej polszczyzny, ich cech charakterystycznych, wzajemnego przenikania się. Tym zagadnieniom poświęciłam dwa artykuły: *Określenia dziecka w języku potocznym i języku prawnym* oraz *Mówienie do dzieci jako przykład języka rodzinnego*. W pracach tych koncentrowałam się na różnicach między oficjalnymi a nieoficjalnymi odmianami języka.

e) komunikacja między dorosłym a dzieckiem

Od kilkunastu lat w kręgu moich głównych zainteresowań badawczych znajduje się problem mówienia do dzieci. Zajmuję się opisem języka, którego dorośli używają, kiedy mówią do dzieci. Specyfika badanego fenomenu powoduje, że odwołuję się do kilku dyscyplin, korzystam z dokonań psycholingwistyki, socjolingwistyki, także komunikologia.

Wyniki swoich badań przedstawiłam przede wszystkim w monografii: *Od oswojania świata do jego współtworzenia. Akty nakłaniające w kontaktach dorosłych z dziećmi*. Prezentowałam je również, w formie referatów, na konferencjach naukowych. Opublikowałam też na ten temat kilka artykułów: *Mówienie o dzieciach przez osoby dorosłe; Oswajanie codzienności. Sposoby mówienia przez dorosłych do niemowląt i noworodków; Kategoria osoby i kategoria liczby w tekstach kierowanych do dzieci*.

Interesuje mnie szczególnie problem perswazji w tekstach kierowanych do dzieci. Analizując wypowiedzi dorosłych, próbuję odpowiedzieć na pytanie „Dlaczego dorośli wybierają konkretne strategie perswazyjne, stosują takie, a nie inne akty mowy?” Moje badania pokazują, jak czynniki pozajęzykowe wpływają na sposób porozumiewania się, jak ważny jest odbiorca wypowiedzi. Tematy te podejmowałam w następujących artykułach: *Perswazja w tekstach kierowanych do dzieci (wybrane zagadnienia); Groźba jako jeden z typów agresji werbalnej (na przykładzie relacji dorosły – dziecko); Formy agresji werbalnej w tekstach kierowanych do dzieci*.

f) redakcje naukowe; recenzje

Swoje doświadczenia naukowe i organizacyjne wykorzystałam będąc redaktorką tomów: „Studiów Filologicznych Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego Jana Kochanowskiego” t.24, Kielce 2010 (wspólnie z Marzeną Marczewską) oraz „Rocznika Świętokrzyskiego” Serii A – Nauki Humanistyczne t.34, Kielce 2013 (wspólnie z Joanną Senderską). Wśród autorów tekstów zamieszczonych w tych tomach znaleźli się zarówno pracownicy naukowci UJK, jak i doktoranci.

Jestem też autorką recenzji: *‘Grzeczność na krańcach świata’*, red. M.Marcjanik, Warszawa 2007, w: „Studia Filologiczne Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego”, red. M. Marczevska, Kielce 2009, nr 22, str. 123-127; M. Bańko, A. Zygmunt, *‘Czute słowa. Słownik afektonimów’*, Warszawa 2010, w: „Studia Filologiczne Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego Jana Kochanowskiego” t.24, red. A. Gałczyńska, M. Marczevska, Kielce 2011, s. 133-136.

g) udział w konferencjach

Wyniki badań nad współczesną polszczyzną prezentowałam kilkunastokrotnie na krajowych (m.in. w Warszawie, Krakowie, Poznaniu, Kielcach) i zagranicznych (w Wilnie) konferencjach naukowych – ich spis umieszczony jest w „Wykazie opublikowanych pozycji naukowych...”. Były to spotkania stricte językoznawcze, jak i interdyscyplinarne, co pomogło mi szerzej spojrzeć na wiele zagadnień językoznawczych i docenić dokonania innych dyscyplin. Prowadzone w ramach konferencji dyskusje umocniły mnie w przekonaniu, że w badaniach nad funkcjonowaniem języka nie można ograniczać się tylko do metodologii językoznawczej.

6. Informacja o działalności dydaktycznej, organizacyjnej i popularyzującej wiedzę

a) dydaktyka

W Instytucie Filologii Polskiej pracuję nieprzerwanie od roku 1996, od 2001 – na stanowisku adiunkta, najpierw w Zakładzie Polszczyzny Współczesnej, obecnie – w Zakładzie Komunikacji Językowej.

Doświadczenia naukowe wykorzystuję jako nauczyciel akademicki na zajęciach w Instytucie Filologii Polskiej oraz (od roku akademickiego 20013/14) w Instytucie Bibliotekoznawstwa i Dziennikarstwa. Prowadziłam lub prowadzę wykłady i/lub ćwiczenia z następujących przedmiotów: gramatyka opisowa języka polskiego, etykieta językowa, estetyka języka, kultura języka, poprawność językowa, współczesny język polski, semantyka, pragmatyka. Byłam także promotorką prac magisterskich (6).

*Wiedzę zdobytą w trakcie prowadzonych badań nad współczesnym językiem polskim wykorzystałam, przygotowując rozdział dotyczący pragmatyki językowej w publikacji popularnonaukowej pt. *Zamiast korepetycji. Język polski. Kompendium*.*

Jestem też autorką dwóch zbiorów ćwiczeń z gramatyki i stylistyki języka polskiego dla gimnazjalistów: *Czas na polski. Ćwiczenia stylistyczne. Gimnazjum. Klasa II* oraz *Czas na polski. Ćwiczenia stylistyczne. Gimnazjum. Klasa III*.

Doświadczenie dydaktyczne pozwoliło mi wziąć udział w roku 2014 w przygotowaniu edukacyjnego projektu badawczego *Świętokrzyski System Wspierania Talentów – Fascynujący Świat Nauki*. Byłam konsultantem programu *Z pasja o pasji, czyli nadać życiu sens*. Cały projekt adresowany był do uczniów gimnazjów i miał na celu pomóc uczniom określić i nazwać pasję humanistyczną oraz ukierunkować ich rozwój osobisty pod kątem poznawczym, intelektualnym i twórczym.

b) działalność organizacyjna

Od początku pracy w Instytucie Filologii Polskiej aktywnie uczestniczyłam w pracach organizacyjnych. Wielokrotnie pełniłam funkcje sekretarza komisji rekrutacyjnych na studia stacjonarne i niestacjonarne (kierunek: filologia polska), w latach 2006/07 oraz 2008/09 byłam przewodniczącą Instytutowej Komisji Rekrutacyjnej; od wielu lat jestem też członkiem Rady Instytutu Filologii Polskiej.

Byłam również przewodniczącą komisji egzaminacyjnej sprawdzającej przygotowanie i stopień znajomości języka polskiego pozwalający na podjęcie studiów przez cudzoziemców; od roku 2012 jestem członkiem Komisji ds. Znajomości Języka Polskiego (na mocy Zarządzenia Rektora UJK nr 60/2012).

W latach 2005-2011 pełniłam funkcję wicedyrektora ds. dydaktycznych w Instytucie Filologii Polskiej (w latach 2005-08 byłam jednocześnie instytutowym koordynatorem ECTS). W tym czasie brałam aktywny udział w dostosowaniu programów studiów do wymagań procesu bolońskiego. Byłam członkiem zespołu przygotowującego wprowadzanie nowych specjalności: *komunikacji medialnej, filologii polskiej z językiem angielskim* oraz *specjalności redakcyjno-wydawniczej* na studiach I stopnia oraz *językowego kreowania wizerunku, dziennikarstwa*, a także *translatoryki* – na studiach II stopnia. Na mnie spoczywał obowiązek skonstruowania siatki przedmiotów, skoordynowania punktów ECTS, przygotowania programu studiów oraz sylwetki absolwenta. Z mojej inicjatywy uruchomiono na kierunku filologia polska dwie nowe specjalności: w roku 2009 na studiach I stopnia – *filologię polską z historią* a w roku 2010 na studiach II stopnia – *filologię polską z translatoryką*. Przygotowałam (wraz z wicedyrektorem Instytutu Historii, dr. Mariuszem Nowakiem i z dr Ewą Piotrowską-Oberdą) plany i programy kształcenia tych studiów; skonstruowałam siatkę przedmiotów, przyporządkowałam im punkty ECTS, stworzyłam sylwetkę absolwenta.

Byłam także członkiem zespołu tworzącego na Wydziale Humanistycznym nowy kierunek studiów: *dziennikarstwo i komunikację społeczną*.

Przygotowałam część merytoryczną wniosków dotyczących finansowania specjalności z fundusz unijnych, a następnie – w związku z realizacją przez UJK projektu „Edukacja dla rynku pracy”, współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego – powierzono mi obowiązki tutora (specjalności *redakcyjno-wydawniczej* oraz *filologii polskiej z translatoryką*). Obowiązki te pełniłam w latach 2011-2014.

Byłam członkiem Komisji do spraw opracowania Regulaminu Studiów Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego w Kielcach.

W latach 2012-14 pełniłam funkcję przewodniczącej Wydziałowej Komisji Wyborczej.

W latach 2010-2012 byłam członkiem, a w roku 2014 ponownie zostałam wybrana do Rady Wydziału Humanistycznego, jako przedstawiciel pracowników nieposiadających tytułu naukowego lub stopnia naukowego doktora habilitowanego.

W marcu 2013 roku zostałam powołana przez Dziekana Wydziału Humanistycznego na członka Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia, od października 2013 – jestem przewodnicząca tej komisji. Komisja pod moim przewodnictwem opiniowała uruchomienie w poszczególnych instytutach Wydziału wielu nowych studiów podyplomowych, a także modyfikację kierunku studiów oraz uruchomienie nowego kierunku w Instytucie Filologii Polskiej: *europejskie studia kulturowe*. W roku 2014 aktywnie uczestniczyłam w przygotowaniu materiałów do akredytacji Instytutu Filologii Obcych przez Polską Komisję Akredytacyjną.

c) popularyzowanie wiedzy

W ramach popularyzowania nauki wygłaszałam odczyty podczas organizowanego w Kielcach co roku Tygodnia Kultury Języka i innych imprez propagujących poprawną polszczyznę, np. w 2013 roku wystąpiłam z przeznaczoną dla młodzieży szkół ponadgimnazjalnych oraz studentów

polonistyki prelekcją pt. *Mówienie do istot kochanych – jak nazywamy tych, których kochamy, jak mówimy o uczuciach*. Z okazji Dnia Języka Ojczystego, zorganizowanego przez Publiczną Bibliotekę w Szydłowcu w roku 2014, wygłosiłam dla nauczycieli i uczniów wykład pt. *Zmiany polskiej grzeczności w XX i XXI wieku*.

Od roku 2000 jestem członkiem Komitetu Okręgowego Olimpiady Literatury i Języka Polskiego.

d) inne

W roku 2001 otrzymałam nagrodę indywidualną II stopnia za wyróżniające osiągnięcia naukowe w roku akademickim 2000/2001 (nadana przez rektora Akademii Świętokrzyskiej im. Jana Kochanowskiego w Kielcach).

W roku 2010 rektor Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego Jana Kochanowskiego w Kielcach przyznał mi nagrodę indywidualną II stopnia za wyróżniające osiągnięcia dydaktyczne w roku akademickim 2009/2010.

W 2013 roku otrzymałam Medal Brązowy za Długoletnią Służbę, przyznawany przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej za wzorowe, wyjątkowo sumienne wykonywanie obowiązków wynikających z pracy zawodowej.

Jestem członkiem Towarzystwa Miłośników Języka Polskiego, przez kilka lat (2004-08) byłam prezesem Oddziału TMJP w Kielcach, obecnie jestem przewodniczącą Komisji Rewizyjnej tego Oddziału. Jestem także członkiem Kieleckiego Towarzystwa Naukowego.

Alicja Górczyńska